BEDEN EĞİTİMİ SPOR SAĞLIK VE EFOR DERGİSİ

Geliş Tarihi/Received:29.04. 2023 Kabul Tarihi/ Accepted:12.06. 2023

UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ (ÇEVRİM İÇİ VE EŞ ZAMANLI) HAKKINDA ÖĞRENCİ TUTUMLARI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Birol ŞİMŞEK [1]: (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, birolsimsek@gmail.com)
Doç. Dr. Selçuk Bora ÇAVUŞOĞLU[2]: (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, selcukbora.cavusoglu@iuc.edu.tr)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremden sonra uygulamaya konulan uzaktan öğretim yöntemi (çevrim içi ve eş zamanlı) hakkında öğrenci tutumlarını belirleyebilecek bir ölçme aracı geliştirmek ve bu ölçek yardımıyla öğrencilerin uzaktan öğretime karşı tutumlarını belirlemektir. Ölçekte 1, 5, 6, ve 12'nci sorular ters sorulmuştur. Ön test ve tekrar test çalışma grubu 50 kişilik İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa (İÜC) Spor Bilimleri Fakültesi (SPBF) öğrencisinden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık yani güvenirliği için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmış, faktör analizi için yüz geçerliği uygulanmış ve KMO değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin ön testi iç tutarlık güvenirlik Cronbach's Alpha katsayısı 0,76, KMO değeri 0,72 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin 15 gün sonra yapılan tekrar test sonuçlarında ölçeğin iç tutarlık güvenirlik Cronbach's Alpha katsayısı 0,78, KMO değeri 0,75 hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların, uzaktan öğretim uygulamasının teorik dersler için uygulanmasını istedikleri, uygulamalı dersler için uygulanmasını istemedikleri, uygulama süresince derslere devam şartı aranması gerektiği, bu yöntemin sadece zorunlu hallerde değil normal dönemde de uygulanmasını destekledikleri, bu dönemin ailesiyle olan ilişkilerinde olumlu değişiklikler olabileceğine inanç varken okul arkadaşları ile olan ilişkilerinde olumlu değişiklikler olacağına inançları yoktur. Ancak bu dönemde kendisine daha fazla zaman ayırabileceği belirtilirken bu dönemdeki teorik derslerin sınavlarının çevrim içi yapılması istememekteyken, uygulamalı derslerin sınavlarının yüz yüze yapılması istenmektedir. Uzaktan öğretim döneminde teorik derslerde daha başarılı olunabileceği yönünde tutumları yüksek bulunmuşken, uygulamalı derslerde daha başarılı olunacağı yönündeki tutumları düşük bulunmuştur. Sonuç olarak uzaktan öğretim yönteminin yüz yüze eğitime göre her zaman daha etkili olacağı yönündeki İÜC SPBF öğrencilerinin kanaatlerinin yüksek olduğu, yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda da araştırma kapsamından geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak akademik çalışmalarda kullanılabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çevrim İçi, Eş Zamanlı, Ölçek Geliştirme, Uzaktan Öğretim.

DEVELOPING STUDENT ATTITUDES SCALE ABOUT DISTANCE EDUCATION METHOD (ONLINE AND SIMULTANEOUS)

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a measurement tool that can determine student attitudes about the distance education method (online and simultaneous) put into practice after the Kahramanmaraş-centered earthquake that occurred on February 6, 2023, and to determine the attitudes of students towards distance education with the help of this scale. Questions 1, 5, 6, and 12 in the scale were asked in reverse. The pre-test and retest study group consists of 50 students from Istanbul University Cerrahpaşa (IUC) Sports Sciences Faculty (SSF). Cronbach's Alpha coefficient was calculated for the internal consistency, that is, reliability, of the scale, face validity was applied for factor analysis, and KMO values were calculated. The pre-test of the scale was calculated as internal consistency reliability, Cronbach's Alpha coefficient of 0,76 and KMO value of 0,72. The internal consistency reliability Cronbach's Alpha coefficient of the scale was 0,78 and the KMO value was 0,75 in the retest results of the scale, which was performed 15 days later. As a result of the analyzes made, while there is a belief that the participants want the distance education application to be applied for theoretical courses, they do not want it to be applied for applied courses, that the condition of attending the courses during the application should be sought, they support the application of this method not only in compulsory cases but also in the normal period, and that there may be positive changes in their relations with their families in this period. They do not believe that there will be positive changes in their relationships with their schoolmates. However, while it is stated that he can spare more time for himself in this period, he does not want the exams of the theoretical courses in this semester to be held online, while the exams of the applied courses are requested to be made face-to-face. While their attitudes towards being more successful in theoretical courses during the distance education period were found to be high, their attitudes towards being more successful in applied courses were found to be low. As a result, it can be said that the opinion of IUC SSF students that distance education method will always be more effective than face-to-face education is high.

Keywords: Distance Education, Online, Scale Development, Simultaneous.

GİRİŞ

İletişim, çocuğun doğduğu andan itibaren ağlama yoluyla ailesiyle iletişim kurmasıyla başlar ve sonrasında bedensel ve zihinsel gelişimiyle birlikte çevresinin de dâhil olduğu dinamik bir süreç halinde devam eder. Bu aşamada eğitim ve öğretim faaliyetleri süreklilik arz etmektedir. İnsan var olduğu müddetçe diğer insanlarla gerek yüz yüze gerekse de iletişim araçları kullanarak iletişim kurmalıdır ve bunu da aktif bir şekilde yapmalıdır. İletişim kavramının yanı sıra eğitim ve öğretim kavramları da yaşantımızda son derece önemli yer tutmaktadır. Eğitim, yalnızca aile ve toplumun dâhil olduğu bir süreç değildir, farklı ülkeler ve kültürler de bu süreçte söz sahibidir. Kişinin her bedensel ve zihinsel gelişimini tamamladığı aşama sonrasında artık içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını, örf ve adetlerini, kültürel özelliklerini öğrenmesi de gerçekleşir. Burada eğitim sahneye çıkarak kişinin bu öğretilerden yararlanarak kendi değer yargılarını oluşturmasını sağlar.

Küreselleşen dünyada internet insan yaşamını ister istemez etkilemekte ve yaşadığımız çağda, bilişim ve iletişim teknolojileri akıl almaz bir hızla gelişmektedir (Tükenmez ve ark. 2019). Bu gelişme kendisini hayatın her alanında fazlasıyla göstermekte olup, bu gösteri bazen iyi bazen de kötü yönleriyle bizleri etkilemektedir. Teknolojinin insanlara sunduğu internet, sosyal medya ve akıllı telefonlar aracılığıyla bireylerin yaşamları daha kolay hale gelmiş, zaman, mekân, para ve insan kaynaklarının kullanımı açısından da tasarruf edilmesi sağlanmıştır (Turaç ve Güler, 2023). Çok az hareket ederek çok fazla iş yapar hale geldiğimiz için obezite tehlikesi yaşarken, uzaktan öğretim sayesinde zaman ve mekâna bağlı kalmaksızın tahsilimizi yerine getirebilme kolaylığı sunabilmektedir. Bu değişimden eğitim ve öğretim sisteminin etkilenmemesi mümkün değildir. Önceleri mektup aracılığı ile yapılan uzaktan eğitim, şimdilerde çevrim içi tabanlı olarak bir cep telefonuyla çok daha kapsamlı olarak yapılabilmektedir. Üstelik bu eğitimi bulunduğumuz ülke içinde değil ülke dışındaki eğitim kurumlarından da alabilme şansı da vardır. Uzaktan eğitim yöntemi uygulamaları dünyada giderek yaygınlaşan bir eğitim yöntemi haline gelmiştir. Farklı eğitim kademelerinde ücrete tabi olan ve bu ücreti ödeyemeyenler için yararlanılması mümkün olmayan kimi eğitimler, fırsat eşitliği yaratabilme adına uzaktan eğitim uygulamaları ile verilebilir olmuştur. Ancak uzaktan eğitim uygulamalarının hep pozitif tarafları olduğu düşünülmemelidir. Eğitimin her kademesinde verilebilir olması tartışılabilir bir konudur. Lise ve öncesi eğitimde gerekli okul ve öğretmen disiplinini ve öğretisini alamayan öğrencilerin, sonraki lisans ve üstü eğitimlerde ne kadar başarılı olabilecekleri ayrı bir tartışma konusudur. İletişim ve etkileşim içinde olmadan sadece birer sayısal veri olarak bir sınıf oluşturan çocuklar ortaya çıkabilir. Elinde tablet veya

bilgisayar karşısında sürekli oturan bir çocuk, ya obez olacak ya da zihinsel ve bedensel gelişimini yeteri düzeyde tamamlayamayacaktır. Bu da eğitim ve öğretimin temel amaçlarına aykırı bir durumdur. Çocuklar, akranlarıyla tanışmalı, konuşmalı, yarışmalı, arkadaş olmalıdır. Bu şekilde yetişen çocukların topluma uyumlarının daha iyi olacağı söylenebilir. Covid-19 Pandemisinde okula gidemeyip evde eğitim alan çocukların başarı düzeyleri ile yüz yüze eğitime başladıkları dönemde elde ettikleri başarı düzeyleri arasında fark olması kaçınılmazdır (Yurtseven, 2020). Pandemi sonrası tüm eğitim kademelerinde normale dönmeye başlayan eğitim-öğretimin normal düzeni, ülkemizde yaşanan 6 Şubat 2023 depreminden sonra lisans ve üstü eğitimler için tekrardan uzaktan öğretim yöntemine dönmüştür.

6 Şubat 2023 tarihinden sonra uygulanacak olan uzaktan öğretim yönteminin öğrenciler üzerinde yine aynı olumsuz etkiyi gösterip göstermeyeceği ve uzun bir aradan sonra tekrardan yüz yüze eğitime geçmişken yeniden uzaktan öğretime geçmiş olmaları karşısındaki tutumları, yöntemin destek düzeyini belirlemek açısından önemlidir. Ölçek geliştirme aşamasında, önceden izin alınmak kaydıyla İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (İÜC) Spor Bilimleri Fakültesi (SPBF) öğrencilerinden yararlanılacaktır. Araştırma kapsamında bilimsel olarak geçerliği ve güvenirliği sınanacak olan ölçek, değişik seviyelerdeki eğitim kurumlarımızda da kullanılabilir. Ölçek yardımıyla elde edilecek veriler ışığında uzaktan öğretim uygulamasının SWOT analizine destek verilebilir.

Bu çalışmanın amacı, 6 Şubat 2023 depreminden sonra tekrardan uzaktan öğretim yöntemine dönen eğitim döngüsüne karşı öğrencilerin tutumlarını belirlemek için bir ölçek geliştirmek ve bu ölçek yardımıyla öğrencilerin uygulamaya konulan uzaktan öğretim yöntemine karşı tutumlarını belirlemektir.

GENEL BİLGİLER

Eğitim ve öğretim ifadelerini birbirinden ayırmak mümkün değildir. Eğitim; "kişilerin, hedefleri doğrultusunda yaşantısında ve davranışlarında değişiklikler meydana gelmesi sürecidir". Bu aşamada kişilerin yaşam tarzı da değişikliğe uğrayabilir. Eğitimi, kişisel gelişim sürecine destek veren, düzenli bir şekilde yerine getirilen faaliyetlerdir (Özdemir ve ark., 2004). Herhangi bir olay hakkında farkındalık oluşturmanın da en etkili yollarından birisi de eğitimdir (Duman ve Yurtseven, 2022).

Eğitimin kimlere ve ne şekilde verileceği ve hangi koşullarda hangi yöntemin veya yöntemlerin kullanılabileceği önemli bir konudur. Hiç beklenmedik bir anda yaşanılan ve yüzyılın felaketi olarak adlandırılan Kahramanmanaş merkezli deprem sonrasında uzaktan öğretim kavramı eğitimin imdadına yetişmiştir.

Uzaktan öğretim, klasik eğitim yöntemlerinden ayrı olarak ne bir dersliğe, ne de bir yerleşkeye ihtiyaç duyar. Sadece eğitime erişebilmek için internet ve bilgisayar, tablet, cep telefonu vb. cihazların olması yeterlidir. Katılımcının ders kaçırma derdi yoktur, dersi istediği zaman istediği koşullar altında izleyebilir, takip edebilir. Buna şartları taşıyan eğitim şekline "uzaktan eğitim" denilir (İÜ AUZEF, 2023). Başka bir tanıma göre; öğretim elemanı ile aynı mekanda bulunma zorunluluğu olmayan, bilgi ve iletişim teknolojisine dayalı olarak yapılan eşzamanlı ya da eşzamansız olarak yapılan öğretim biçimidir (YÖK, 2023a).

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi, uzaktan öğretimin yer ve mekana bağlı kalmaksızın basit erişim araçlarıyla da eğitime devam etme gibi çok üstün bir yönü olduğu söylenebilir.

Örgün öğretime maddi durumu nedeniyle ulaşamayanlar için çok faydalı bir yöntemdir. Zaman ve mekan sınırı olmadan öğrenme faaliyetlerinin gerçekleştirileceği, planlı ve geniş kapsamlı bir öğrenme türüdür (Altıparmak ve ark., 2011).

Bu gün hemen hemen herkeste bulunan ve işletim sistemi ne olursa olsun fark etmeyen cep telefonları eğitimde zaman ve mekan kavramının ortadan kalkmasındaki en önemli yardımcılar olarak kabul edilebilir. Kişi istediği anda internete bağlanarak eğitimine devam edebilir olması çok önemli bir avantaj olarak kabul edilebilir.

Gelişmiş ülkelerde hayat boyu öğrenme faaliyetleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu amacı yerine getirebilmek için uzaktan eğitim yöntemi çok uygun bir araçtır. Bu yöntem ile eğitmenler ve öğrenciler arasındaki mesafe kalkar ve birbirlerine bilgi akışını kolaylıkla sağlarlar (Kırık, 2014).

Eğitim, ömür boyu bitmeyen bir süreçtir. Uzaktan öğretimi sadece en yüksek eğitim mertebesi olan doktoraya kadar yapılabilir olduğunu sanmak yanlıştır. Çünkü insanlar hayatlarının her aşamasında eğitime ihtiyaç duyarlar ve bu aşamada onların en büyük yardımcıları uzaktan eğitim yöntemleridir. Bilgi güçtür ve bu gücü elde etmek için zamana ve mekana ihtiyaç duyulmamalıdır ve en önemlisi öğrenmenin yaşı yoktur.

Uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sunma, bir mekanda bulunma zorunluluğunun olmaması, sonradan izlenebilmesi nedeniyle çalışan kişiler tarafından da takip edilebilmesi, bilginin kolay ve hızlıca elde edilebilmesi, il dışından gelenler için örgün öğretimde yapılan ulaşım, konaklama, barınma, beslenme vb. gibi ek harcamaların uzaktan öğretimde olmaması, dinamik bir öğrenme süreci olması ve belki de en önemlisi zamana ve mekana bağlı kalmaksızın internetin olduğu her yerde eğitime erişilebilmesi gibi muazzam pozitif yönleri vardır (İÜ AUZEF, 2023). Ancak herşeyde olduğu gibi bu sistemde de negatif yönler vardır. İnternetin

olmadığı zamanlarda eğitime katılamama, çıkabilecek bir bağlantı hatasının sadece birkaç kişiyi değil binlerce kişiyi etkileyebilir olması, herkesin eğitim için gerekli olanaklara sahip olamaması, yüz yüze eğitiminde elde edilen sosyalleşme ve toplumsal kaynaşma ortamından mahrum kalınması vb. olumsuzluklar da bu yöntemin negatif yönleri arasında sayılabilir (Sektörüm Akıllı İşler Dergisi, 2020).

Zamandan ve mekandan bağımsız olarak eğitime ulaşma imkanı sağlıyor olması, maddi olarak da çok fazla yüke sokmaması nedeniyle tercih edilebilir bir yöntem olarak görülse de, eğitimin bir amacı olan sosyalleşme ve toplumsal uyum konusunda yetersiz kalması, uzaktan öğretimin en önemli eksik yanıdır denilebilir.

6 Şubat 2023 ve sonrasında meydana gelen depremlerden etkilenen illerimiz: Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye, Şanlıurfa ile Sivas ilinin Gürün ilçesidir. Eğitim ve sağlık hizmetlerinin verildiği kamu binalarının da çoğunun hasar görmesi nedeniyle, bu 11 il ve 1 ilçemizde yüz yüze eğitimin yapılmasına imkân kalmamıştır. Deprem bölgesinde evleri zarar görenlerin ikamet etmeleri için Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı öğrenci yurtları boşaltılmış, depremzedelere tahsis edilmiştir. Bu durum göz önüne alınarak, Yükseköğretim Kurulu 2022-2023 Eğitim-Öğretim Bahar yarıyılında uzaktan öğretim yönteminin uygulanmasına karar vermiştir (YÖK, 2023b).

Uzaktan öğretim yönteminin önemi özellikle Covid-19 Pandemi sürecinde daha da çok anlaşılmıştır. Eğitimin yüz yüze yapılma imkânının kalmaması nedeniyle bozulan eğitim düzeni, uzaktan öğretim yöntemiyle düzeltilmeye çalışılmıştır (Şimşek, 2022).

2022-2023 Eğitim-Öğretim Bahar yarıyılının 20 Şubat 2023 tarihinde başlamış ve uzaktan öğretim (çevrim içi) yöntemi ile yürütülecektir. Uzaktan öğretim kararı 2023 yılı Nisan ayı başına kadar uygulanmış, bu tarihten sonra hibrit eğitime geçilmiştir. Bu aşamada öğrencilerden devam zorunluluğu aranmamış, isteyenlere kayıt dondurma hakkı verilmiştir. 06 Şubat ve sonrasında 2022-2023 Güz Yarıyılı önlisans, lisans ve lisansüstü programlarına ait sınavlar için yükseköğretim kurumları yeni bir tarih belirlemiş ve telafi sınavları yapmıştır. Sadece lisans ve üstü eğitimlerde uzaktan eğitime geçilmiş olması nedeniyle 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı bahar dönemine mahsus olmak üzere; "Öğretmenlik Uygulaması II" dersinin ilk ve ortaöğretim kurumlarının açık olduğu dönemde yapılmasına karar verilmiştir. Ancak istisnai olarak bazı bölümlerde yüz yüze eğitim yapılmasına ara verilmemiştir.

Çalışmanın amacı; uzaktan öğretim yöntemi (çevrim içi ve eş zamanlı) hakkında öğrenci tutumlarını belirleme niteliğine sahip bir ölçme aracı geliştirmek ve bu ölçek yardımıyla öğrencilerin uzaktan öğretime karşı tutumlarını belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırma grubu (evren-örneklem)

Araştırmanın evrenini İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, örneklem grubunu ise Spor Bilimler Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın ön test ve yeniden test uygulama aşaması, aynı kişilerden oluşan 50 İÜC SPBF öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma modeli

Araştırma, bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırma için etik kurul onayı, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 04.04.2023 tarihinde 2023/171 numara ile onay alınmıştır. Fakültenin ara sınavları 10-15 Nisan 2023 tarihleri arasında, mazeret sınavları ise 08-12 Mayıs 2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Ön test uygulaması, İÜC SPBF Dekanlığından yazılı izin alındıktan sonra ara sınavların bitiş tarihinden hemen sonra 16-18 Nisan 2023 tarihleri arasında, tekrar test verileri ise mazeret sınavlarının başlamasından hemen önceki hafta 01-03 Mayıs 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma verileri Google Anket aracılığı ile elde edilmiştir. Araştırma kapsamında geliştirilmeye çalışılan ölçek, alan yazınından ve güncel medyadan yararlanılarak araştırmacılar tarafından oluşturulan, 15 sorudan oluşan 5'li likert tipi ölçektir. Ölçekte 1, 5, 6, ve 12'nci sorular ters sorulmuştur.

Araştırma kapsamında kullanılacak olan anket çevrim içi tabanlı olarak uygulamaya açılmıştır. Özellikle eğitim araştırmalarında veri toplamak için kullanılan bu yöntemin maliyet, zaman ve emek tasarrufu gibi olumlu yönleri vardır. Bu olumlu yönlerine ek olarak hızlı cevaplanabilmeleri, katılımcılara davet gönderilebilmesi, anket sonuçlarının doğrudan istatistik değerlendirme programlarına aktarılabilecek formatta olmaları gibi avantajları da vardır (Zanutto, 2001). Anket ayarlarının da kişiselleştirilebilir olması da bu yönteme ayrı bir değer katmaktadır (Couper, 2000).

İÜC SPBF öğrencilerinin uzaktan öğretime karşı tutumlarını belirlemek için ölçek geliştirme amacıyla yapılan bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, geçmişte ya da günümüzdeki bir durumu olduğu gibi betimleyebilen, öğrenmenin gerçekleşmesi ve kişide olması istenilen davranışların gelişebilmesi için yapılan süreç olup, en az iki değişkenin arasında olduğu öne sürülen değişimin yönü belirlenmeye çalışılır (Karasar, 2000).

Araştırmada ön test ve tekrar test yapılmıştır. Örneklem büyüklüğü, madde sayısının iki katı olacak şekilde planlanmıştır (Kline, 1994). Araştırmada kullanılacak ölçek 15 maddelidir. Kline'nin (1994) açıklamasına göre ön test uygulama yapmak için 30 öğrenci yeterli görülmekteyken, uygulama 50 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Ölçek hazırlanırken soruların güncel olması, kısa ve öz tutulması, anacının net ve tek olması, kafa karışıklığına sebebiyet vermeyecek ve yoruma gerek duymaması, teknik terimlerden kaçınılması, sade ve anlaşılır bir dil kullanılması ve cevaplamada yönlendirme yapılmamasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2005). Ölçek üzerinde ön test verilerinden elde edilen verilere dayanarak herhangi bir soru güncellemesi yapılmadan tekrar test uygulaması yapılmıştır. Formun yeniden test edilmesi, zamana göre değişmezlik yani sürekliliğini ölçmek üzere kullanılan bir yöntemdir. Bu aşamada, ön uygulamaya katılan aynı öğrencilerin katılımı ile yani aynı denek grubuna, aynı koşullarda ve 15 gün arayla tekrar uygulanmıştır (Ercan ve Kan, 2004).

Veri Toplama Araçları

"Uzaktan Öğretim Yöntemi (Çevrim İçi ve Eş Zamanlı) Hakkında Öğrenci Tutumları Ölçeği (UZÖYTÖ)" araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Ölçeğin geçerliği için KMO değerlerine bakılmış ve yüz görünüş geçerliğinden yararlanılmıştır. Yüz görünüş geçerliği (Face Validity) "ölçüm aracını oluşturan soruların, sadece amaca hizmet eden sorular olduğunun, alan uzmanları tarafından doğrulanmasıdır". Ancak bu şekilde yapılan değerlendirmenin teknik olarak geçerli bir yöntem olmadığını belirten yazarlar da vardır (Tavşancıl, 2002). Yüz görünüş geçerliği için soruların yazım aşamasında 20 soru olarak kurgulanan ölçek, görüşleri sorulan 1 profesör, 1 doçent, 1 öğretim görevlisi ve 2 araştırma görevlisinden alınan görüşler doğrultusunda 15 soruya indirilmiştir. Güvenirlik için ön ve tekrar test Cronbach's Alpha katsayılarına bakılmıştır. Ön test; ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik düzeyinin gözleme dayalı verilerle sınandığı ilk aşama olup, örneklem grubu üzerinde yapılan uygulamada geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edebilmek son derece önemlidir (Mertens, 1998). Ölçek soruları güncel medyadan yararlanılarak araştırmacı ve danışmanı tarafından oluşturulmuştur. Araştırma verileri Google Anket aracılığı ile elde edilmiştir. Ölçek doldurulurken, kişisel bilgilerini belirtmemeleri özellikle belirtilmiş, verilerin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ifade edilmiştir. Ölçeğin uygulamasının çok kısa bir zaman aldığı çalışmada, katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Katılımcılardan sorulara karşın samimi ve içten yanıt vermeleri önemle rica olunmuş, vermiş oldukları yanıtların kesinlikle her ne amaçla olursa olsun üçüncü şahıslarla veya herhangi bir kurum-kuruluşla paylaşılmayacağı, gizlilik esasına tamamen uyulacağı konusunda taahhütte bulunulmuştur. UZÖYTÖ'nün ön test

uygulaması 50 İÜC SPBF öğrencisinden oluşan örneklem grubuyla yapılmıştır. Bu haliyle ön test grubunda olan 50 kişiye 2 hafta sonra test tekrarı uygulanmıştır.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde UZÖYTÖ'ye ilişkin ön test ve tekrar test faktör analizi sonuçları ile ölçeğin geçerlik ve güvenirliği sınanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin geçerlik düzeyini (KMO) gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Geçerlilik, bir testin ölçme istediği şeyi ölçebilme becerisidir. Örneğin; iki mesafe arasının ölçülmesi için mm, cm, m, km. gibi uluslararası kullanılan ölçütler kullanılmalıdır. Analizin geçerlik düzeyini belirlemek için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin, Measure of Sampling Adequacy [Örnekleme Yeterliği Ölçüsü]) analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen KMO değerleri; 0,50-0,60 arasındaysa "kötü", 0,60-0,70 arasındaysa "zayıf", 0,70-0,80 arasındaysa "orta", 0,80-0,90 arasındaysa "iyi" ve 0,90 üzeriyse "mükemmel" kabul edilir (Akgül ve Çevik, 2005).Yapılan analiz sonucunda KMO değeri 0.50'den küçük çıkarsa faktör analizine devam edilmez.

Tablo 1. UZÖYTÖ geçerlik düzeyi (KMO)

KMO and Bartlett's Test[a]		Ön Test	Tekrar Test
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,72	0,75
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	286,330	303,972
	df	105	105
	Sig.	***0,00****	***0,00****

*=p<0,05

Araştırmada kullanılan UZÖYTÖ'nün ön test KMO geçerlik düzeyi 0,74, tekrar test geçerlik düzeyi 0,75 olarak hesaplanmıştır. Her iki ölçümde de anlam düzeyi p<0,00 bulunmuştur. Bu değerler, araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin geçerlik düzeyinin "orta" seviyede olduğuna işaret etmektedir (Akgül ve Çevik, 2005).

Güvenilirlik; ölçüm aracının ölçülmek istenilen konuyu tutarlı ve istikrarlı olarak ölçebilmesidir (Peter, 1979, Akt. Coşkun ve ark. 2015).

Ölçüm aracı güvenilirse, benzer şartlar altında aynı sonuçları verir. En yaygın kullanılan yöntem Cronbach's Alpha olarak da bilinen "alfa katsayısı"dır. Alfa değeri "0,00" ile "1,00" arası değerler alırken bu değerin en az "0,70" olması arzu edilir. Fakat bazı yazarlar "0,50" değerinin de kabul edilebilir bir sonuç olduğunu belirtmiştir (Coşkun ve ark. 2015).

Alfa katsayısının; 0,00≤α<0,40 arasındaki sonucunun "güvenilir değil", 0,40≤α<0,60 arasındaki sonucunun "düşük güvenilirlikte", 0,60≤α<0,80 arasındaki sonucunun "oldukça güvenilir" ve 0,80≤α<1,00 arasındaki sonucunun "yüksek derecede güvenilir" olduğu belirtilmiştir (Akgül ve Çevik, 2005).

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirlik düzeyini (Cronbach's Alpha) gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. UZÖYTÖ güvenirlik düzeyi

Reliability Statistics		
Ölçüm Türü	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Ön Test	0,76	15,00
Tekrar Test	0,78	15,00

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirlik düzeyi Cronbach's Alpha katsayısına baktığımızda ön testte 0,76 ve tekrar testte 0,78 değerleri görülmektedir. Her iki ölçüm sonrasında elde edilen değerler, ön ve tekrar testin güvenirliğinin "oldukça" seviyesinde olduğuna işaret etmektedir (Akgül ve Çevik, 2005).

UZÖYTÖ'nün ön ve tekrar test ölçüm sonuçlarına ait ortalamalar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3. UZÖYTÖ Ön ve Tekrar Test Ortalama Sonuçları

Ölçüm Sonuçları	Ön Test	Tekrar Test	Ön Test	Tekrar Test
	5 Üzerinden		100 Üzerinden	
Ortalama	2,88	2,94	%40,28	%41,22
Standart Sapma	0,67	0,62	9,36	8,70
En Düşük	1,71	1,93	24,00	27,00
En Yüksek	4,29	4,43	60,00	62,00

Ölçüm sonuçlarına göre ölçeğin ön test ortalaması 5'li Likert ölçeğine göre 2,88, tekrar test ortalaması 2,94 olarak ölçülmüştür. Ölçek 5'li likert tipi ölçektir. Ölçekte en düşük 1 (kesinlikle katılmıyorum) en yüksek 5 (kesinlikle katılıyorum) seçenekleri vardır. Ön ve tekrar test sonuçlarına göre elde edilen değerler katılımcıların 3 seçeneğine yani "kararsızım" seçeneğine yakın olduklarını göstermektedir denilebilir.

Aynı ortalamayı bu sefer katılımcıların ölçeğin tümünden elde ettikleri puanlara göre yorumlamak gerekirse ölçeğin ön testinde ortalama 40,28, tekrar testinde 41,22 olarak ölçülmüştür. Aralık genişliği, ölçekten alınabilecek en yüksek puan ile (75) düşük puan (14) arasındaki farkın (56) 5 eşit parçaya bölünmesiyle elde edilen değerin (11,2), ölçekten alınabilecek en düşük değerden başlayacak şekilde puana eklenerek 5 eşit parça bulunması şeklinde yapılmıştır. Bu şekilde 14-25 arasında puan alanlar "kesinlikle katılmıyorum", 26-37 arasında puan alanlar "katılmıyorum", 38-49 arasında puan alanlar "kararsızım", 50-61 arasında

puan alanlar "katılıyorum", 62 ve üstü arasında puan alanlar "kesinlikle katılıyorum" olarak değerlendirilecektir. Bu haliyle ölçeğin ön testine katılanların ortalamasının %40,28, tekrar testine katılanların %41,22 değerlerine sahip olduğu, bunun da "kararsızım" seçeneğine yakın olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılanların demografik değişkenlerine göre UZÖYTÖ cevaplarının analizi aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

Değişken	Alt Boyut	F	%	Ort.	Std. S.
Cinsiyet	Erkek	29	58,00	1,42	0,50
	Kadın	21	42,00		
Yaş	19-21 Yaş Arası	20	40,00	1,82	0,77
	22-24 Yaş Arası	19	38,00		
	25 Yaş ve Üzeri	11	22,00		
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	28	56,00	1,80	0,95
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	4	8,00		
	Spor Yöneticiliği Bölümü	18	36,00		
Sınıf	1. Sınıf	3	6,00	3,18	0,94
	2. Sınıf	9	18,00		
	3. Sınıf	14	28,00		
	4. Sınıf	24	48,00		
Yerleştirme Türü	Özel Yetenek Sınavı	36	72,00	1,82	1,40
	EA Puanı ile Yerleştirme	1	2,00		
	Kurumlar Arası Yatay Geçiş	2	4,00		
	Milli Sporcu	8	16,00		
	Özel Öğrenci	3	6,00		
Pedagojik Formasyon Alma	Evet	29	58,00	1,42	0,50
	Hayır	21	42,00		
Çalışma Durumu	Evet	39	78,00	1,22	0,42
	Hayır	11	22,00		
Uzaktan Öğretim İçin Tercih Edilen Platform	Canvas	9	18,00	2,92	1,19
	Google Meet	10	20,00		
	Zoom	7	14,00		
	Farketmez	24	48,00		
Teknik İmkânların Yeterliği	Evet	43	86,00	1,14	0,35
	Hayır	7	14,00		

Araştırmaya katılanların 29'u (%58,00) erkek, 21'i (%42,00) kadındır. 19-21 yaş arasında 20 (%40,00), 22-24 yaş arasında 19 (%38,00) ve 25 yaş ve üzeri 11 (%22,00) öğrenci katılmıştır. Katılımcıların 28'i (%56,00) Antrenörlük Eğitimi Bölümü, 4'ü (%8,00) Beden Eğitimi ve Spor Bölümü 18'i (%36,00) Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencisidir. 3'ü (%6,00) 1. Sınıf, 9'u 8%18,00) 2. Sınıf, 14'ü (%28,00) 3. Sınıf ve 24'ü (%28,00) 4. Sınıf öğrencisidir. 36'sı (%72,0) merkezi yerleştirme ile lisans eğitimine başlamışken 1'i (%2,00) ÖSYM tarafından Eşit Ağırlıklı (EA) puanına göre merkezi yerleştirilmiş, 2'si (%4,00) kurumlar arası yatay geçişle gelmiş, 8'i (%16,00) milli sporcu kontenjanından kayıt olmuş ve 3'ü de (%6,00) özel öğrenci olarak lisans eğitimine kayıt olmuştur. 29'u (%58,00) 2022-2023 Eğitim-Öğretim Bahar yarıyılında uygulamaya konulan Pedagojik Formasyon eğitimine dâhil olduğunu

belirtirken 11'i (%22,00) bu eğitime dâhil olmadığını belirtmiştir. Bunların 4'ü normal olarak Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencisi iken 7'si diğer bölümlerdendir. 39'u (%78,00) çalıştığını belirtirken 11'i (%22,00) çalışmadığını belirtmiştir. Uzaktan eğitim erişim platformu olarak 9'u (%18,00) Canvas, 10'u (%20,00) Google Meet, 7'si (%14,00) Zoom üzerinden erişimi tercih etmekte iken 24'ü (%48,00) erişim için herhangi bir platformun kullanılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların 43'ü (%86,00) uzaktan öğretim için teknik imkânlarının (bilgisayar, cep tel, internet gibi) yeterli olduğunu belirtirken 7'si (%14,00) yeterli imkânı olmadığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamında kullanılan ölçeği oluşturan soruların ön ve tekrar test sorularının 5'li Likert ölçeğine göre verilen cevaplarının tanımlayıcı istatistikleri ve ki kare anlam düzeyini gösterir tablolar aşağıdaki gibidir.

Tablo 5. UZÖYTÖ ön test tanımlayıcı istatistikleri

Sorular	Değişkenler	F	%	Ort.	Std. S.	x^2	p
1. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece teorik dersler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	5	10	3,68	1,38	14	***0,01****
	Katılmıyorum	7	14				
	Kararsızım	6	12				
	Katılıyorum	13	26				
	Kesinlikle Katılıyorum	19	38				
2. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece uygulamalı dersler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum **(En Düşük Ortalama)**	Kesinlikle Katılmıyorum	22	44	**1,88**	1,00	33,2	***0,00****
	Katılmıyorum	17	34				
	Kararsızım	7	14				
	Katılıyorum	3	6				
	Kesinlikle Katılıyorum	1	2				
3. Uzaktan öğretim yönteminin, teorik veya uygulamalı ayrımı yapılmaksızın, tüm eğitimler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	10	20	2,92	1,47	3,8	0,43
	Katılmıyorum	13	26				
	Kararsızım	10	20				
	Katılıyorum	5	10				
	Kesinlikle Katılıyorum	12	24				
4. Uzaktan öğretim yönteminin, yeterli teknik imkânları (internet, bilgisayar, cep telefonu, tablet vb.) olanlar için yerinde bir karar olduğunu düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	1	2	3,82	1,08	22,4	***0,00****
	Katılmıyorum	7	14				
	Kararsızım	7	14				
	Katılıyorum	20	40				
	Kesinlikle Katılıyorum	15	30				
5. Uzaktan öğretim yönteminde, derslere devam şartı aranmaması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	2	3	4,32	1,02	55,2	***0,00****
	Katılmıyorum	2	2				
	Kararsızım	2	4				
	Katılıyorum	16	12				
	Kesinlikle Katılıyorum	28	29				
6. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece zorunlu hallerde (deprem, salgın hastalık, vb.) uygulamaya konulması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	1	2	3,84	1,09	18,8	***0,00****
	Katılmıyorum	5	10				
	Kararsızım	13	26				
	Katılıyorum	13	26				
	Kesinlikle Katılıyorum	18	36				
7. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde, ailemle olan ilişkilerimde olumlu değişiklikler olabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	5	10	3,16	1,28	4,4	0,35
	Katılmıyorum	13	26				
	Kararsızım	10	20				
	Katılıyorum	13	26				
	Kesinlikle Katılıyorum	9	18				

8. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde, okul arkadaşlarımla olan ilişkilerimde olumlu değişiklikler olabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	11	22	2,46	1,25	17,2	***0,00****
	Katılmıyorum	21	42				
	Kararsızım	7	14				
	Katılıyorum	6	12				
	Kesinlikle Katılıyorum	5	10				
9. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde, kendime daha fazla zaman ayırabileceğimi (sinema, tiyatro, gezi vb.) düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	3	6	3,98	1,15	27,8	***0,00****
	Katılmıyorum	3	6				
	Kararsızım	6	12				
	Katılıyorum	18	36				
	Kesinlikle Katılıyorum	20	40				
10. Uzaktan öğretim döneminde, hibrit (kısmi online, kısmi yüz yüze) yönteminin de uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4	3,62	1,05	25	***0,00****
	Katılmıyorum	6	12				
	Kararsızım	10	20				
	Katılıyorum	23	46				
	Kesinlikle Katılıyorum	9	18				
11. Uzaktan öğretim dönemindeki teorik derslerin sınavlarının online yapılması gerektiğini düşünüyorum. **(En Yüksek Ortalama)**	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4	**4,36**	1,08	66,2	***0,00****
	Katılmıyorum	3	6				
	Kararsızım	2	4				
	Katılıyorum	11	22				
	Kesinlikle Katılıyorum	32	64				
12. Uzaktan öğretim dönemindeki uygulamalı derslerin sınavlarının yüz yüze yapılması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	18	36	2,58	1,5	9,00	0,06
	Katılmıyorum	9	18				
	Kararsızım	6	12				
	Katılıyorum	10	20				
	Kesinlikle Katılıyorum	7	14				
13. Uzaktan öğretim yönteminde, teorik derslerde daha başarılı olunabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	8	16	3,38	1,46	4,6	0,33
	Katılmıyorum	7	14				
	Kararsızım	8	16				
	Katılıyorum	12	24				
	Kesinlikle Katılıyorum	15	30				
14. Uzaktan öğretim yönteminde, uygulamalı derslerde daha başarılı olunabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	15	30	2,3	1,27	20,6	***0,00****
	Katılmıyorum	20	40				
	Kararsızım	4	8				
	Katılıyorum	7	14				
	Kesinlikle Katılıyorum	4	8				
15. Uzaktan öğretim yönteminin, yüz yüze eğitime göre her zaman daha etkili olacağını düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	15	30	2,44	1,34	9,2	0,06
	Katılmıyorum	15	30				
	Kararsızım	9	18				
	Katılıyorum	5	10				
	Kesinlikle Katılıyorum						

*=p<0,05

Tablo 6. UZÖYTÖ tekrar test tanımlayıcı istatistikleri

Sorular	Değişkenler	F	%	Ort.	Std. S.	x^2	p
1. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece teorik dersler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	6	12	3,48	1,28	19,2	***0,00****
	Katılmıyorum	6	12				
	Kararsızım	6	12				
	Katılıyorum	22	44				
	Kesinlikle Katılıyorum	10	20				
2. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece uygulamalı dersler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum **(En Düşük Ortalama)**	Kesinlikle Katılmıyorum	21	42	**2,00**	1,09	26,6	***0,00****
	Katılmıyorum	14	28				
	Kararsızım	11	22				
	Katılıyorum	2	4				
	Kesinlikle Katılıyorum	2	4				
3. Uzaktan öğretim yönteminin, teorik veya uygulamalı ayrımı yapılmaksızın, tüm eğitimler için	Kesinlikle Katılmıyorum	9	18	3,00	1,41	1,6	0,81
	Katılmıyorum	11	22				
	Kararsızım	12	24				
	Katılıyorum	7	14				

geçerli olması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılıyorum	11	22				
4. Uzaktan öğretim yönteminin, yeterli teknik imkânları (internet, bilgisayar, cep telefonu, tablet vb.) olanlar için yerinde bir karar olduğunu düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	3	6	3,72	1,07	22,6	***0,00****
	Katılmıyorum	2	4				
	Kararsızım	13	26				
	Katılıyorum	20	40				
	Kesinlikle Katılıyorum	12	24				
5. Uzaktan öğretim yönteminde, derslere devam şartı aranmaması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	4	6	4,24	1,15	51,4	***0,00****
	Katılmıyorum	4	4				
	Kararsızım	4	8				
	Katılıyorum	32	24				
	Kesinlikle Katılıyorum	56	58				
6. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece zorunlu hallerde (deprem, salgın hastalık, vb.) uygulamaya konulması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4	3,78	1,09	17,8	***0,00****
	Katılmıyorum	4	8				
	Kararsızım	12	24				
	Katılıyorum	17	34				
	Kesinlikle Katılıyorum	15	30				
7. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde, ailemle olan ilişkilerimde olumlu değişiklikler olabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4	3,40	1,16	9,4	***0,05****
	Katılmıyorum	10	20				
	Kararsızım	15	30				
	Katılıyorum	12	24				
	Kesinlikle Katılıyorum	11	22				
8. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde, okul arkadaşlarımla olan ilişkilerimde olumlu değişiklikler olabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	10	20	2,56	1,31	16,4	***0,00****
	Katılmıyorum	21	42				
	Kararsızım	7	14				
	Katılıyorum	5	10				
	Kesinlikle Katılıyorum	7	14				
9. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde, kendime daha fazla zaman ayırabileceğimi (sinema, tiyatro, gezi vb.) düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum			4,24	0,82	29,04	***0,00****
	Katılmıyorum	3	6				
	Kararsızım	3	6				
	Katılıyorum	23	46				
	Kesinlikle Katılıyorum	21	42				
10. Uzaktan öğretim döneminde, hibrit (kısmi online, kısmi yüz yüze) yönteminin de uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4	3,72	1,07	18,2	***0,00****
	Katılmıyorum	4	8				
	Kararsızım	13	26				
	Katılıyorum	18	36				
	Kesinlikle Katılıyorum	13	26				
11. Uzaktan öğretim dönemindeki teorik derslerin sınavlarının online yapılması gerektiğini düşünüyorum. **(En Yüksek Ortalama)**	Kesinlikle Katılmıyorum			**4,24**	0,92	24,56	***0,00****
	Katılmıyorum	4	8				
	Kararsızım	4	8				
	Katılıyorum	18	36				
	Kesinlikle Katılıyorum	24	48				
12. Uzaktan öğretim dönemindeki uygulamalı derslerin sınavlarının yüz yüze yapılması gerektiğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	9	18	3,02	1,32	3,20	0,52
	Katılmıyorum	8	16				
	Kararsızım	13	26				
	Katılıyorum	13	26				
	Kesinlikle Katılıyorum	7	14				
13. Uzaktan öğretim yönteminde, teorik derslerde daha başarılı olunabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	4	8	3,46	1,3	7,4	0,12
	Katılmıyorum	10	20				
	Kararsızım	8	16				
	Katılıyorum	15	30				
	Kesinlikle Katılıyorum	13	26				
14. Uzaktan öğretim yönteminde, uygulamalı derslerde daha başarılı olunabileceğini düşünüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	15	30	2,40	1,31	11,6	***0,02****
	Katılmıyorum	15	30				
	Kararsızım	11	22				
	Katılıyorum	3	6				
	Kesinlikle Katılıyorum	6	12				
	Kesinlikle Katılmıyorum	13	26	2,72	1,43	2,2	0,70

15. Uzaktan öğretim yönteminin, yüz yüze eğitime göre her zaman daha etkili olacağını düşünüyorum.	Katılmıyorum	12	24
	Kararsızım	9	18
	Katılıyorum	8	16
	Kesinlikle Katılıyorum		

*=p<0,05

Araştırmada kullanılan UZÖYTÖ'de 1, 5, 6 ve 12. soruları ters sorulmuştur. Analiz sonucuna ön teste göre en yüksek ortalamanın "Uzaktan öğretim dönemindeki teorik derslerin sınavlarının online yapılması gerektiğini düşünüyorum (4,36±1,08)" sorusunda, en düşük ortalamanın "2. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece uygulamalı dersler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum (1,88±1,00) sorusunda, tekrar teste göre en yüksek ortalamanın "5. Uzaktan öğretim yönteminde, derslere devam şartı aranmaması gerektiğini düşünüyorum (4,24±1,15), en düşük ortalamanın yine aynı soruda olduğu görülmektedir "2. Uzaktan öğretim yönteminin, sadece uygulamalı dersler için geçerli olması gerektiğini düşünüyorum (2,00±1,09)".

Tabloda yer alan tanımlayıcı istatistikleri ve ki kare anlam düzeyi tablosuna göre ölçeğin 3., 12, 13 ve 15. sorularına ön ve tekrar test uygulamasında verilen cevapların anlamlı farklılık yaratmadığı, 7. soruda ise ön testte olmayan anlamlı farklılığın tekrar testte elde edildiği görülmüştür. Diğer soruların ön ve tekrar test sonuçlarına göre katılımcıların uzaktan öğretime karşı tutumları arasında anlamlı farklılığın olduğu söylenebilir. Aynı tabloda yer alan ortalamalar dikkate alınarak; katılımcılar uzaktan öğretim yönteminin teorik dersler için uygulanmasını desteklemekte (1. soru), sadece uygulamalı dersler için geçerli olması gerektiğini ise kabul etmemektedirler (2. soru). Haliyle de dersin türü ne olursa olsun uzaktan öğretim yönteminin uygulanmasına desteklerini ifade etmişlerdir (3. soru). Uzaktan öğretim yönteminin teknik imkânları yeterli olanlar için iyi bir karar olduğu belirtilirken (4. soru), derslere devam zorunluluğu olmasını istememekte (5. soru) ancak sadece zorunlu hallerde uygulanmasını istemektedirler (6. soru). Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde ailesiyle olan ilişkilerinde olumlu değişiklikler olabileceği konusunda katılanlar ve katılmayanlar ve kararsızlar yoğunlukta iken (7. soru), okul arkadaşlarıyla ilişkilerinde olumlu değişiklikler olabileceğine inanmamaktayken (8. soru), kendisine daha fazla zaman ayırabileceğine ise kesinlikle inanmaktadırlar (9. soru). Uzaktan öğretim uygulanacak dönemde ise hibrit (kısmi çevrim içi, kısmi yüz yüze) yönteminin de uygulanmasını destekleme yönünde kararsız olanlar ile katılanlar çoğunluktayken (10. soru), uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde teorik derslerin sınavlarının kesinlikle çevrim içi yapılmasını istemektedirler (11. soru). Ancak ön testte uygulamalı derslerin sınavlarının yüz yüze yapılması istemeyenlerin bu kanaati, tekrar testte kararsızlık ve katılma seçeneklerine evrilmiştir (12. soru). Uzaktan öğretim

yönteminde teorik derslerde daha başarılı olunacağına katılanlar ve kesinlikle katılanların bu kanaati (13. soru), uygulamalı derslerde tersine dönmüş olup, uygulamalı derslerde daha başarılı olunabileceğine kesinlikle katılmayanlar ve katılmayanlar daha fazla değerde bulunmuşlardır (14. soru). Ancak yine de uzaktan öğretim yönteminin yüz yüze eğitime göre her zaman daha etkili olacağına kesinlikle katılanlar ile katılmayanlar büyük çoğunluğu oluşturmuştur (15. soru).

Araştırmada kullanılan UZÖYTÖ yardımıyla elde edilen veriler neticesinde bulunan ön ve tekrar test ortalamalarının demografik değişkenlere göre anlam düzeyini belirlemek için yapılan Mann Whitney U analiz sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Sayı azlığı nedeniyle kayıt şekli EA Puanı İle Merkezi Yerleştirme (2022 Yılında Spor Yöneticiliğine Merkezi Yerleşenler), Kurumlar Arası Yatay Geçiş, Milli Sporcu Olarak ÖSYM Merkezi Yerleştirme ve Özel Öğrenci grupları birleştirilerek "diğer" şeklinde gruplandırılmıştır.

Tablo 7. UZÖYTÖ ön ve tekrar test ortalaması ile cinsiyet, pedagojik formasyon alma, çalışma durumu ve teknik imkânların yeterliği değişkenleri arasındaki anlam düzeyi

Değişken	Ortalaması Alınan Analiz Türü	Alt Boyut	F	Ort. Kare	Karelerin Toplamı	U	p (2 Kuyruklu)
Cinsiyet	Ön Test	Erkek	29	26,24	761,00	283,00	0,67
		Kadın	21	24,48	514,00		
	Tekrar Test	Erkek	29	26,60	771,50	272,50	0,53
		Kadın	21	23,98	503,50		
Pedagojik Formasyon Alma	**Ön Test**	**Evet**	**29**	**21,69**	**629,00**	**194,00**	***0,03****
		Hayır	**21**	**30,76**	**646,00**		
	Tekrar Test	Evet	29	25,84	749,50	294,50	0,84
		Hayır	21	25,02	525,50		
Çalışma	Ön Test	Evet	39	24,88	970,50	190,50	0,57
		Hayır	11	27,68	304,50		
	Tekrar Test	Evet	39	26,15	1.020,00	189,00	0,55
		Hayır	11	23,18	255,00		
Teknik İmkânların Yeterliği	Ön Test	Evet	43	25,79	1.109,00	138,00	0,73
		Hayır	7	23,71	166,00		
	Tekrar Test	Evet	43	26,35	1.133,00	114,00	0,31
		Hayır	7	20,29	142,00		
Kayıt Şekli	Ön Test	Özel Yetenek Sınavı	36	26,08	939,00	231,00	0,65
		Diğer	14	24,00	336,00		
	Tekrar Test	Özel Yetenek Sınavı	36	25,10	903,50	237,50	0,75
		Diğer	14	26,54	371,50		

*=p<0,05

Araştırmada kullanılan UZÖYTÖ yardımıyla elde edilen ön ve tekrar test ortalamaları ile cinsiyet, çalışma durumu, teknik imkânların yeterliği ve kayıt şekli alt boyutları arasında anlamlı farklılık yoktur (p>0,05). Ancak pedagojik formasyon eğitimi alanlar ile almayanların ön test sonuçları arasında anlamlı farklılık vardır (U=194,00, p=0,03<0,05). Tanımlayıcı

istatistiklere göre pedagojik formasyon alanların ortalama kare (21,69) ve karelerin toplamı puanları (629,00), pedagojik formasyon eğitimi almayanların ortalama kare (30,76) ve karelerin toplamı (646,00) puanlarından düşük olup, bu düşük seviye istatistiksel olarak anlamlıdır. Pedagojik formasyon eğitimi alanlar ile almayanların tekrar test sonuçları arasında ise anlamlı farklılık yoktur.

UZÖYTÖ ön ve tekrar test ortalaması ile yaş, lisans bölümü, sınıf, uzaktan öğretim platformu tercihi değişkenleri arasındaki anlam düzeyini gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

sayı azlığı nedeniyle 1'inci ve 2'inci sınıf öğrencileri birleştirilerek ön lisans düzeyi şeklinde gruplandırılmıştır.

Tablo 8. UZÖYTÖ ön ve tekrar test ortalaması ile yaş, lisans bölümü, sınıf, kayıt şekli ve uzaktan öğretim platformu tercihi değişkenleri arasındaki anlam düzeyi

Değişken	Ortalaması Alınan Analiz Türü	Alt Boyut	F	Ort. Kare	x^2	p
Yaş	Ön Test	19-21 Yaş Arası	20	26,88	0,30	0,86
		22-24 Yaş Arası	19	24,47		
		25 Yaş ve Üzeri	11	24,77		
	Tekrar Test	19-21 Yaş Arası	20	25,63	0,93	0,63
		22-24 Yaş Arası	19	23,47		
		25 Yaş ve Üzeri	11	28,77		
Bölüm	Ön Test	Antrenörlük Eğitimi	28	26,00	0,84	0,66
		Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	4	30,63		
		Spor Yöneticiliği Bölümü	18	23,58		
	Tekrar Test	Antrenörlük Eğitimi	28	26,61	0,41	0,82
		Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	4	25,38		
		Spor Yöneticiliği Bölümü	18	23,81		
Erişim Platformu	Ön Test	Canvas	9	26,33	0,23	0,97
		Google Meet	10	23,55		
		Zoom	7	25,71		
		Farketmez	24	25,94		
	Tekrar Test	Canvas	9	26,22	2,29	0,51
		Google Meet	10	27,95		
		Zoom	7	31,07		
		Farketmez	24	22,58		
Sınıf	Ön Test	Ön Lisans Düzeyi	12	26,29	3,64	0,16
		3. Sınıf	14	31,11		
		4. Sınıf	24	21,83		
	Tekrar Test	Ön Lisans Düzeyi	12	25,96	1,12	0,57
		3. Sınıf	14	28,61		
		4. Sınıf	24	23,46		

Araştırmada kullanılan UZÖYTÖ yardımıyla elde edilen ön ve tekrar test ortalamaları ile yaş, bölüm, uzaktan öğretime erişim platformu tercihi ve lisans programı sınıf düzeyi alt boyutları arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan öğretim yöntemi, bilişim teknolojileri kullanılarak öğrencilerin aynı ortamda olmadan aynı dersi aynı öğretim elemanından aynı şartlar altında zamana ve mekâna bağımsız kalınarak alınabilmesine imkân vermektedir. Bu şekilde avantajları olabileceği gibi teknik imkânların yetersizliği gibi bazı nedenlerden dolayı erişilememe gibi dezavantajlı yanları da bulunmaktadır. Ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında uygulamaya konulan uzaktan öğretim yöntemine karşı öğrenci tutumlarını belirlemek için ölçek oluşturma çalışması olan bu araştırmada gerek öğrencilerin uzaktan öğretime karşı tutumlarını belirleyebilecek bir ölçme aracı geliştirme, gerekse de eğitim-öğretim dönemi başında pandemi sürecinden sonra başladıkları ve daha bir yarıyıl gördükleri yüz yüze eğitimden sonra ikinci yarıyıl başında uzaktan öğretime dönüşmesi neticesinde edindikleri tutumların demografik değişkenlere göre anlam düzeyini belirlemek amaçlanmıştır.

İÜC SPBF ara sınavları 10-15 Nisan 2023 tarihleri arasında, mazeret sınavları ise 08-12 Mayıs 2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Ön test uygulaması, İÜC SPBF Dekanlığından yazılı izin alındıktan sonra ara sınavların bitiş tarihinden hemen sonra 16-18 Nisan 2023 tarihleri arasında, tekrar test verileri ise mazeret sınavlarının başlamasından hemen önceki hafta 01-03 Mayıs 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Ölçeğin ön test iç tutarlık güvenirlik Cronbach's Alpha katsayısı 0,76, KMO değeri 0,72 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin 15 gün sonra yapılan tekrar test sonuçlarında ölçeğin iç tutarlık güvenirlik Cronbach's Alpha katsayısı 0,78, KMO değeri 0,75 hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerliği için yüz görünüş geçerliğinden yararlanılmıştır. Elde edilen geçerlik ve güvenirlik değerlerine göre, ölçeğin uzaktan öğretime karşı öğrenci tutumlarını belirlemeye yönelik olarak kullanılabileceği söylenebilir. Ölçek, ön ve tekrar test sonuçlarına göre oldukça güvenilir seviyede bulunmuştur (Akgül ve Çevik, 2005). Bu sonuç araştırma kapsamında geliştirmeye çalışılan ölçeğin akademik çalışmalarda kullanılabileceğine işaret etmektedir. Bir ölçüm aracının güvenirlik düzeyi düşük ise o araçla yapılan çalışma bilim çevrelerinde yeteri kadar dikkate alınamayabilir. Ancak güvenilirlik düzeyi yüksek ölçeklerin de ölçmek istediği konuyu tam olarak ölçebilmesi de garanti bir sonuç değildir. Çünkü ölçüm sonuçları ölçüm yapılan yer, yıl, zaman, kişi, ülke vb. gibi çoğu koşula göre değişkenlik gösterir ve bu değişkenleri kontrol etmek araştırmacının elinde değildir. Kısaca; güvenirlik araştırmalarda kullanılan ölçekler için olması beklenen bir ölçüt ise de tek başına yeterli değildir (Bakır, 2023).

Araştırmaya katılanların ön test ortalaması 40,28, tekrar test ortalaması ise 41,22 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 5'li Likert sistemine göre ön test için 2,88, tekrar test için 2,94 olarak

hesaplanmıştır. Her iki ortalama da araştırmaya katılanların uzaktan öğretim yöntemine karşı tutumlarının "kararsızım" seçeneğine yakın olduğuna işaret etmektedir. Araştırmaya katılanların 29'u (%58,00) erkek, 21'i (%42,00) kadındır. 19-21 yaş arasında 20 (%40,00), 22-24 yaş arasında 19 (%38,00) ve 25 yaş ve üzeri 11 (%22,00) öğrenci katılmıştır. Katılımcıların 28'i (%56,00) Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencisi olup 24'ü (%28,00) 4. Sınıf öğrencisidir. 36'sı (%72,0) merkezi yerleştirme ile lisans eğitimine başlamış olup, 29'u (%58,00) 2022-2023 Eğitim-Öğretim Bahar yarıyılında uygulamaya konulan Pedagojik Formasyon eğitimine dahil olduğunu belirtmiştir. 39'u (%78,00) çalıştığını belirtirken, 24'ü (%48,00) uzaktan öğretime erişim için herhangi bir platformun kullanılabileceğini belirtmiş olup, 43'ü (%86,00) uzaktan öğretim için teknik imkânlarının (bilgisayar, cep tel, internet gibi) yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmaya katılanların uzaktan öğretime karşı tutumlarının cinsiyet, çalışma durumu, teknik imkânlarının yeterliliği, kayıt şekli, yaş, bölüm, sınıf, uzaktan öğretime erişim platformu tercihi ile uzaktan öğretime karşı tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$). Ancak, pedagojik formasyon eğitimi alanların ön test sonuçları ile uzaktan öğretime karşı tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı farklılık tekrar test ölçümünde elde edilmemiştir. Pedagojik formasyon eğitimi almayanların ön testte uzaktan öğretime karşı tutumları, alanların uzaktan öğretime karşı tutumlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Özetle pedagojik formasyon eğitimi alanlar ön test uygulaması zamanında uzaktan öğretimi desteklemezken, almayanların uzaktan öğretimi destekledikleri görülmüştür denilebilir. Aynı tabloda yer alan ortalamalar dikkate alınarak; katılımcılar uzaktan öğretim yöntemini teorik dersler için desteklemekteyken uygulamalı dersler için desteklememektedirler ve ders türü ayrımı yapılmaksızın uzaktan öğretim yapılmasını uygulanmasını istememektedirler. Bu yöntemin teknik imkânları yeterli olanlar için yerinde bir uygulama olduğu ifade edilmiş, bu haliyle de derslere kesinlikle devam şartı aranmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu yöntemin sadece zorunlu hallerde uygulanmasını ise kesinlikle desteklememektedirler. Zorunlu olmayan hallerde ise bu yöntemin uygulanmasını istemedikleri yorumu yapılabilecek sonuçlar ortaya koymuşlardır. Uzaktan öğretim yöntemi uygulanacak dönemde ailesiyle olan ilişkilerinde olumlu değişiklikler olabileceği konusunda ön testte katılmayanlar ve katılanlar aynı sayıda iken, tekrar testte durum kararsızlar lehine dönmüştür. Okul arkadaşlarıyla ilişkilerinde olumlu değişiklikler olabileceği yönünde kanaat yokken, kendine zaman ayırma yönünden katılma ve kesinlikle katılma seçeneğine yüklenilmiştir. Uzaktan öğretim uygulanacak dönemde hibrit (kısmi çevrim içi, kısmi yüz yüze) yönteminin

de uygulanmasa deste verilmektedir. Uzaktan öğretim döneminde teorik derslerin sınavların kesinlikle çevrim içi yapılması, uygulamalı derslerin sınavlarının ise yüz yüze yapılması istenmektedir. Uzaktan öğretimde teorik derslerde daha başarılı olunacağı düşünülürken uygulamalı derslerde ise durum tam tersidir. Uzaktan öğretim döneminde uygulamalı derslerde başarılı olunacağına kesinlikle katılmayanlar ve katılmayanlar çoğunluğu oluşturmuştur. Son olarak da uzaktan öğretim yönteminin yüz yüze eğitime göre her zaman etkili olunduğu konusunda fikir birliği ortaya konulmuştur denilebilir.

Ölçeğin sorularının çoğaltılarak farklı eğitim kurumlarında uygulanabilmesi, ölçeğin geliştirilmesi açısından önemlidir. Özellikle uygulamalı eğitimlerin fazlaca olduğu Spor Bilimleri Fakültesinde öğrencilerin teorik derslerin uzaktan yapılmasını istedikleri, uygulamalı dersleri ise yüz yüze yapmak istedikleri önemli bir bulgudur. Bu bulgular doğrultusunda eğitim-öğretim süreci yeniden şekillenebilir. Ölçek sonucunda elde edilen verilere göre genelleme yapmak doğru değildir. Farklı eğitim kademelerinde uygulanarak ölçeğin geçerliği ve güvenirliği üzerine daha sağlıklı yorum yapılabilir.

KAYNAKLAR

Akgül, A. ve Çevik, O. (2005). *İstatistiksel analiz teknikleri: spss'te işletme yönetimi uygulamaları.* (2. Baskı). Ankara: Emek Ofset.

Altıparmak, M., Kurt, İ.D. ve Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. akademik bilişim konferansı bildirileri, Şanlıurfa. 321-327.*

Bakır, O. (T.Y). *Bilimsel araştırmalarda geçerlik ve güven.* 22.04.2023. 80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/obakir.doc.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni, spss uygulamaları ve yorum.* Ankara: Pegem Akademi.

Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri.* (8. Baskı). Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Couper, M.P. (2000). Web surveys a review of issues and approaches. *Public opinion quarterly, 64(4), 464-481.*

Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ üniversitesi tıp fakültesi dergisi, 30 (3), 211-216.*

İÜ AUZEF (2023). *Uzaktan eğitim nedir?* 30.04.2023. https://auzef.istanbul.edu.tr/tr/content/olcme-degerlendirme/sinavlar-hakkinda.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* (10. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti.

Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis.* New York: Routledge.

Küçükbaş Duman, F. ve Yurtseven, C.N. (2022). Üniversite öğrencilerinin çevre okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Rol spor bilimleri dergisi, 3(1), 52–62.*

Mertens, D. (1998). *Research methods in education and psycohology.* New York: SAGE Pub.

Özdemir, Ç., Çakıroğlu, M., Bayılmış, C. ve Ekiz H. (2004). Teknolojik gelişme için eğitimin önemi ve internet destekli öğretimin eğitimdeki yeri. *The turkish online journal of educational technology, 3(3), 144-147.*

Peter, J.P. (1979). Reliability: a review of psyhometric basics and recent marketing practices. *Journal of marketing research, 16, s. 6-17.* Aktaran: Coşkun, R., Altunışık, R. Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım E. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri, spss uygulamalı (8. Baskı). Adapazarı: Sakarya Kitabevi.

Sektörüm Akıllı İşler Dergisi (2023). *Uzaktan eğitim, avantajları ve dezavantajları nedir.* 01.05.2023. https://www.sektorumdergisi.com/uzaktan-egitim-nedir-avantajlari-ve-dezavantajlari-nelerdir/.

Şimşek, A. (2022). Uzaktan eğitimin öğrenci motivasyonu açısından incelenmesi. Araştırma Makalesi. *Ağrı ibrahim çeçen üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi, AİCUSBED 8/1, 51-76.*

Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi.* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

Turaç, G. ve Güler, C. (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin dijital bağımlılık ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Çanakkale onsekiz mart üniversitesi spor bilimleri dergisi, 6(1), 13-26.*

Tükenmez, A., Güler, C., Hocaoğlu, M. ve Şahin, S. (2019). Genç bireylerin sosyal medya tutumlarının incelenmesi. *Sciences, 5(20), 942-947.*

Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye'deki Durumu (2014). *Marmara iletişim dergisi, Sayı: 21, s. 73-94, ISSN: 1300-4050 DOI: 10.17829/midr.20142110299.*

YÖK (2023a). *Uzaktan öğretime ilişkin usul ve esaslar.* 23.04.2023. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Uzaktan_ogretim/yuksekogretim-kurumlarinda-uzaktan-ogretime-iliskin-usul-ve-esaslar.pdf.

YÖK (2023b). *Uzaktan eğitim hakkında basın duyurusu.* 23.04.2023. https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/BasinDuyurusu/2023/basin-duyurusu-universitelerde-uzaktan-egitime-gecis.pdf.

Yurtseven, C.N., (2020). *Covid-19 salgınında eğitime tekrar dönüşte genel ve fiziksel aktivite açısından alınması gereken önlemler.* Spor Bilimlerinde Teori ve Araştırmalar. Ankara: Gece Kitapevi.

Zanutto, E., (2001). Web & e-mail surveys, http://wwwstat.wharton.upenn.edu/zanutto/Annenberg2001/docs/websurveys01.pdf (Erişim Tarihi: Mayıs 2006). Akt. Karakoyun, F. ve Kavak M.T. (2008). Web anketin yararları ve bir uygulama örneği olarak fizik tutum ölçeğine uygulanması. *Dicle üniversitesi ziya gökalp eğitim fakültesi dergisi, 11, 129-141.*